

COLLECTIEF VALLEN EN WEER OPSTAAN

Acteur en tv-maker Joris Hessels verhuisde een zomer geleden naar de Gentse deelgemeente Gentbrugge. Op Canvas bracht hij, vlak voor het land tot stilstand kwam, verslag uit van zijn ontdekkingstocht in zijn nieuwe gemeente. Hij deed toen wat we sindsdien allemaal gedaan hebben, onze buurt en de mensen die er wonen beter leren kennen. Wascabi volgde in zijn voetsporen en ging er begin juni, gewapend met mondkapen en alcohol, van deur tot deur om te onderzoeken wat er gebeurt wanneer het verenigingsleven in één klap stilvalt. *Spoiler alert: er bloeit veel nieuws.*

Gentbrugge, dat zijn vier wijken in één postcode, vier wijken met een heel verschillende identiteit. Er is Oud-Gentbrugge, bij het Keizerspark, de oude dorpskern van wat ondertussen een voorstad van Gent is. De wijk rond het natuurgebied de Gentbrugse Meersen en het Koningsdal, een nieuwe en opgewaardeerde groene long voor de stad. Een derde wijk ligt rond het station van Merelbeke. En dan is er de oude arbeidersbuurt van Ledeberg, nu een kosmopolitische mix. Diezelfde diversiteit vind je terug in het verenigingsleven: klassieke sociaal-culturele verenigingen met een lange traditie naast jeugdbewegingen zoals

scouts en chiro, seniorenwerkingen, sportclubs en nieuwe burgerinitiatieven die hun kans ruiken in deze gemeente in beweging.

OP HONGER ZITTEN

Op 13 maart deden al die plekken die mensen samenbrengen de deuren dicht. Waar het leven normaal bruist en raast, werd het akelig stil. In Santo bijvoorbeeld, ooit een brandweerkazerne, nu een *hotspot* voor kinderen en jongeren. Santo is de tijdelijke thuisbasis van sportorganisatie Sportaround en de SkateBoard Academy, een cross-over van sport, cultuur en buurtleven die bewijst dat

skaters niet de rondhangende vanden zijn waar ze voor versleten worden.

Iedereen die goesting heeft om te skaten of te sporten is er welkom. "Maar plots, van de ene dag op de andere, moesten onze gasten die connectie missen," zegt coördinator **Matty Zighem**. "We moesten de clubtrainingen stopzetten, het skatepark sluiten. Je voelde hoe iedereen op zijn honger zat. Iedereen wilde skaten, maar ze zaten thuis met al die energie."

De *lockdown*, meent Matty, stimuleerde echter ook wat belangrijk is bij skateboarding én in het leven: creativiteit. "Ga op straat skaten

met je eigen toestellen." Voor wie impulsen nodig had, gingen Matty en zijn team online en suggereerden oefeningen. Het bleef behelpen. De SkateBoard Academy wil dus veel goedmaken.

Skatepark en kantine gingen eind juni opnieuw open, in de zomer zijn er de kampen – net op tijd om financieel het hoofd boven water te houden. Er is "een groot verlangen naar dat moment dat gaat komen". Jongeren leren in Santo namelijk niet alleen skaten, ze leren er verdraagzaamheid, verantwoordelijkheid, respect.

"Wie skate, kent de ruwe grond." Jongeren hebben die nodig om *real* te blijven. Skaten helpt ze hun angsten te bezweren, angsten die tijdens deze crisis gevoeld worden door die van de volwassenen rond hen. Wie niet af en toe valt, wordt fragiel. En skaten, dat is vallen en weer opstaan. Zoals de hele samenleving nu doet. "We zijn collectief aan het vallen. En we gaan weer opstaan."

ONAANGEKONDIGDE GUERRILLA

Kinderen: het was ook de grote zorg van **Kapinga Gyssel**, drijvende kracht achter de vereniging Mais Quelle Chanson in Ledeberg, die kinderen, jongeren en volwassen helpt om hun stem te vinden en zelfvertrouwen te krijgen. Activiteiten waar samen gezongen wordt moesten zowat tot het laatst wachten voor ze opnieuw – beperkt – konden openen. Die opengesperde kelen! Dat speeksel! Het coronavirus houdt van zangers.

Mais Quelle Chanson ging in maart van vierde versnelling naar abrupte stilstand. "Corona haalde onze weke onderbuik open," vertelt Kapinga bij haar voordeur. "Je bent niet meer in contact, je moet allerlei systemen uitvinden om je achterban niet te verliezen en de kinderen gemotiveerd te houden." Ze probeerde via WhatsApp

"KINDEREN DE AANDACHT GEVEN DIE ZE NODIG HEBBEN, GAAT NIET VANOP AFSTAND"

KAPINGA GYSEL

en sociale media, “maar kinderen de aandacht geven die ze nodig hebben, gaat niet vanop afstand. Van sommige kinderen zag ik op Instagram hoe lastig ze het hadden.”

Zelf trok Kapinga er tijdens de *lockdown* op uit om liedjes te zingen, zomaar, op straat, een “onaangekondigde guerrilla” die mensen een warm gevoel gaf. “Ik ben zelf ook ontroerd geweest door solidariteitsinitiatieven die ik op Facebook zag voorbijkomen.”

De stad Gent weet welke inspanningen het verenigingsleven deed en ze honoreert die, zegt Kapinga. “Op Vlaams niveau was die erkenning er veel minder. We hadden net die besparingen op Cultuur gehad waardoor nogal wat organisaties nu niet meer bestaan. Het is gemakkelijk om dan te scoren met lof op het sociaal-cultureel werk.”

De motor trekt zich onder-tussen weer in versnelling, al zou ze graag de vertraging van de voorbije lente behouden. “De tijd die je kon nemen om iets te bedenken, te voelen, te creëren. Dat jaren-vijftig-gevoel van brood bakken en kijken hoe het rijst. Corona heeft wat er misgaat in de maatschappij blootgelegd. We kunnen er niet meer naast kijken. Ik hoop dat het bespreekbaar blijft.”

Mais Quelle Chanson weet niet of ze erin geslaagd zijn om alle kinderen aan boord te houden. “Tijdens de inschrijvingen voor de zomerkampen ging ik met de fiets rond om ze te motiveren.” Zodat ze elkaar kunnen terugvinden in de Broederij, de ontmoetingsplek in Ledeberg die niet alleen de uitvalsbasis is van Mais Quelle Chanson, maar ook van Ledeberg Doet Het Zelf, Fietskeuken, Elfelf en Samenlevingsopbouw.

“SFEER MAG NIET VERLOREN GAAN”

Robert Declerck is op de een of andere manier betrokken bij bijna alle initiatieven die een thuis vonden op De Broederij, waar vroeger een doe-het-zelfzaak huishield. Deze duizendpoot doet er samen met zijn vrouw en zijn dochter alles aan om deze wijk de klap van corona helpen te boven te komen. Zijn Limburgse tongval heeft hij niet geruimd voor sappig Gents, maar verder is Robert op en top Ledebergenaar, al vierentwintig jaar.

Toen een overstroming in 2000 de buurt blank zette, groeide uit het buurtcomité dat naar aanleiding van de wateroverlast was opgericht, een breder engagement voor de buurt. De héle buurt – Ledeberg telt veel inwoners met een migratieachtergrond. “De

bedoeling was toen al om de mensen die van elders, waar dan ook, in de buurt kwamen wonen, de mensen die er al waren te laten ontmoeten.”

Toen corona iedereen zijn kot in joeg, had Robert Declerck plots véél tijd. Zijn vrouw hielp in De Broederij bij een activiteit die psychisch kwetsbare mensen samenbracht buiten, en bij de voedselbedeling die een hoge vlucht nam tijdens de *lockdown*. Zelf begon hij een thriller te schrijven. “Ik mis de vergaderingen. We doen wel videovergaderingen, maar dat is niet hetzelfde. Wat wel mag blijven als deze ellende voorbij is, is de sfeer onder de mensen.”

Mooie projecten, zoals een ode aan Jan Van Eyck met een muurschildering van de hand van striptekenaar Jeroen Janssens van gewone mensen uit Ledeberg, in samenwerking met VOEM en Vorming-

“DE WACHTLIJST WAS NOG
NOOIT ZO LANG, DE TUINTJES
WAREN NOG NOOIT ZO MOOI”

GEORGES SCHEPENS

plus, werden uitgesteld. “We hadden de muurschildering willen inhuldigen in september.”

Ook de samentuin van de buurt, op een lap grond achter het woonzorgcentrum De Vijvers, lonkt, voor de buurtbewoners en de bewoners van De Vijvers.

ANDERS LEUTE MAKEN

Ledeberg telt wel meer samentuinen. De grootste is het volkstuintenpark De Meersen, vlak naast de E17. Groot was de consternatie toen die plek voor ontmoeting en ontspanning bij het begin van de lockdown op politiebevel gesloten werd. “De reden? Dat wilde de politiecommissaris niet zeggen,” zegt **Georges Schepens**, voorzitter van de vereniging.

“Nochtans had de stad niet beslist dat de volkstuintjes dicht moesten. We hadden

zelf al het park gesloten voor niet-leden om te vermijden dat het te druk werd.” De tuintjes sluiten, in volle coronatijd, wanneer de buitenlucht, de lichamelijke inspanning en de ontmoeting – op afstand – met andere tuinders het hoofd fit houden? Er stak een storm van protest op onder de 164 leden.

Een psychiater die er ook zijn tuintje heeft kroop net als Georges in zijn pen om het stadsbestuur diets te maken dat tuinieren goed is voor het psychisch welzijn. Stad Gent floot de politie in Ledeberg terug. De volkstuinten mochten weer open. “Onze wachtlijst is nog nooit zo lang geweest. Elke week komen er vijf aanvragen bij. En de tuinten hebben er nog nooit zo mooi bij gelegen.”

De vereniging moest wel het paaseieren rapen schrappen en ze mist de inkomsten uit de Chalet, waar leden en niet-leden terecht kunnen voor een

drankje en een hapje. Maar corona creëerde ook nieuwe gelegenheden voor ontmoeting, zoals een café chantant in open lucht, met liedjes van Romain De Coninck. “We gaan altijd leute maken.” En de tuintjes bleven open. “We geven elkaar nu geen hand of zoen meer. Maar we zeggen sneller goeiedag en spreken meer tegen elkaar. De mens is een sociaal wezen. We zoeken gewoon een andere manier van sociaal zijn.”

GESHOCKEERD DOOR VERBORGEN ARMOEDE

Dat merkten ook **Hannah Akrah** en haar dochter **Fatima**. Hannah, die als Syrische in 1993 naar België kwam, richtte drie jaar geleden Vereniging Arabische Vrouwen op. “Mijn moeder weet hoe moeilijk het kan zijn om in contact te komen met de buitenwereld,” vertelt Fatima. “Je spreekt de taal niet, je vindt de weg niet.”

Hannah begon dus met activiteiten zoals yogalessen of voedingsworkshops om vrouwen uit hun kot te halen. Vlot zeventig deelnemers vinden telkens de weg naar hun activiteiten, zowel vrouwen met een Syrische, Marokkaanse of Turkse achtergrond, als met stevige wortels in de Vlaamse klei. "De opbrengst van onze activiteiten gaat naar behoeftige vrouwen en kinderen in Syrië en Marokko."

Met het sluiten van de grenzen werd de link met Syrië en Marokko tijdelijk verbroken, de activiteiten werden opgeschort. "Het gemis van het contact met onze familie en vrienden die altijd helpen en met de deelnemers was groot. Aan het eind van een activiteit heb je het gevoel dat je iets gegeven hebt, maar ook dat je zelf iets gekregen hebt. Dat gevoel ontbrak plots."

"We moesten ons anders organiseren. We hebben tijdens ramadan elke week in de moskee gekookt en eten uitgedeeld aan mensen die het moeilijk hebben." Hannah telde nauwgezet de porties om zeker te zijn dat niemand zonder eten achterbleef. "Ik ben geschrokken van de verdoken armoede die aan de oppervlakte kwam," zegt ze. "Zoveel mensen van wie je het niet verwacht."

De telefoon rinkelde non-stop omdat leden niet goed wisten

HANNAH AKRAH EN DOCHTER FATIMA

JORIS HESSELES, ACTEUR EN TV-MAKER

“Trots op Gentbrugge”

“De mensen die ik heb mogen portretteren in de reeks *Gentbrugge* ben ik opnieuw gaan opzoeken. Hier op *het bankske* – je kan hier net geen anderhalve meter afstand houden. Maar je moest wel, want de sociale controle was groot. Je werd er hier in deze wijk op aangesproken als je de afstandsregels niet volgde.

Iedereen probeerde het te redden op zijn of haar manier. Er was een groot gemis aan contact. Dat herstelt zich nu wat. Maar er was vooral een grote behoefte aan betrokkenheid bij de buurt. Plots zag je mensen in hun deuropening staan. Blijft dat zo? Ik hoop van wel. Het zou goed zijn als we die onthaasting vasthouden, al vrees ik dat we snel weer in de *ratrace* zitten, tenzij het beleid dit structureel aanpakt.

Sinds het programma is er een soort trots omdat we van dezelfde buurt zijn. Een soort eigenwaarde die groeit. Ook dankzij enkele sleutelfiguren die inzetten op buurtwerking. Els bijvoorbeeld, die een verstrooiingsspel had ineengestoken met stukjes uit een lied die ze in de buurt uitdeelde. Of Patrick die op vrijdagavond pingpong organiseerde in de Sancta Mariaschool.

Op het eerste gezicht is Gentbrugge een dorp waar het goed gaat. Maar als je in hoekjes kijkt waar je anders voorbijloopt, komen er scheuren in dat beeld. We moeten genoeg doen voor die kwetsbare mensen. Ik wil zelf zeker ook iets terugdoen voor de buurt. Mijn grote droom is van het kerkplein een verkeersvrije *chill*-plek maken. Zulke ontmoetingsplekken hebben we nog te weinig.”

wat van hen werd verwacht. “We hebben zelf ook veel mensen gebeld om uitleg te geven over de veiligheidsregels. Ik vond dat we dat als vereniging moesten doen.” De solidariteit tijdens de coronacrisis stimuleert Hannah om nog meer samen te werken met andere verenigingen. “We hebben de waarde daarvan ervaren.”

MONDMASKERS MET MIJERTJES

Veel verenigingen probeerden het over een andere boeg te gooien, maar bij sommige viel alles echt stil. Dat was het geval bij de afdeling Gentbrugge-Ledeberg van de Gezinsbond. Voor hun duizend leden geen paaseieren rapen – de eitjes gingen in voedselpakketten – of knuffelturnen voor peuters en kleuters samen met ouders of grootouders.

En vooral ook, voor voorzitter **Eric De Baerdemaeker**, geen maandelijkse bestuursvergaderingen. “In gewone tijden vloek je soms op vergaderingen,” zegt hij vanuit zijn tuin. “Maar zoals kinderen nu merken dat school ook leuk is, mis ik die vergaderingen, de momenten dat het er stormt en raast en de ideeën knetteren omdat je samen zit. Je mist een klankbord wanneer je beslissingen neemt.”

Een gemis dat je niet opvangt met Zoom. Vanuit de centrale diensten van de Gezinsbond kwamen wel tips voor alternatieve onlineactiviteiten. “Maar het is moeilijk om dat hier, in deze buurt, op te starten. Dat is typisch voor de voorstad. Er is een groot verloop. Er was dat applaus elke avond, maar ook daar zag je de gebruikelijke gezichten. Sommige wijken zijn tot bloei gekomen maar dat was hier niet zo.”

“Onze afdeling is gericht op groepen die samenkomen en dat kon niet.” Hij hoopt vanaf de zomer opnieuw te kunnen vergaderen. “We moeten dringend plannen voor ons bedrijfsbezoek aan de brandweerkazerne, voor de gezinswandeling. Ik hoop dat we zeker het Sinterklaasfeest kunnen redden. Misschien moeten we al beginnen aan mondklappers met mijtertjes.” ■

**“IK MIS VERGADERINGEN,
DE MOMENTEN DAT IDEEËN
KNETTEREN OMDAT
JE SAMENZIT”**
ERIC DE BAERDEMAEKER

ERIC DE BAERDEMAEKER

ASTRID DE BRUYCKER, SCHEPEN VOOR BELEIDSPARTICIPATIE EN COCREATIE

“Kiemen van nieuwe manieren van samenwerken laten groeien”

“Het middenveld is in Gent ongelooflijk rijk en sociaal bewogen. We hebben een mooie traditie van kleine praktijken op het veld en een stevig beleid om samen de stad te maken. Toen corona toesloeg, zagen we twee dingen. De werking van verenigingen viel stil, met grote zorgen over de financiële impact en het welzijn van leden. Ze keken naar de stad voor financiële en praktische steun en dat is ook onze rol. We hebben verenigingen niet alleen financieel ondersteund, we hebben ook mensen uit onze eigen organisatie geheroriënteerd om werkingen draaiende te houden.

Daarnaast is er heel wat nieuws ontstaan, vaak vanuit datzelfde verenigingsleven, met op kop solidariteitsacties voor kwetsbare groepen. Corona is niet de grote gelijkmaker, deze crisis treft mensen die alleen zijn, die het financieel lastig hebben, die psychisch kwetsbaar zijn, veel harder. Dat is laat doorgedrongen tot bovenlokale overheden. En dan zie je hoe dat creatieve en wendbare verenigingsleven oplossingen vindt. Sommige verenigingen zijn meteen hun leden beginnen te bellen om te horen of ze iets konden betekenen. Soms was dat telefoontje de hulp die ze nodig hadden. Er kwam zoveel waardevols op gang dat toont dat verenigingen de vinger aan de pols hebben.

Wat de impact van de coronacrisis is, moet nog blijken. We moeten ervoor zorgen dat ze niet door overmacht kopje-onder gaan. Dat menselijk kapitaal moeten we vasthouden. Laten we bekijken waar we kiemen hebben gezien van andere manieren van werken tussen verenigingen onderling en tussen verenigingen en de overheid, kiemen die we moeten laten groeien.”